

Reuf Bajrović

Bosanskohercegovačke opštine i Evropska unija: neposredno učešće građana u stvaranju politika na lokalnom nivou

Trenutni nivo neposrednog učešća građana u Bosni i Hercegovini zabrinjavajuće je nizak. Sljedeći izazov na putu u Evropsku uniju biće usko vezan za lokalni nivo vlasti, zbog principa supsidijarnosti koji je osnova Evropske unije. Stoga se učešće građana treba dovesti na nivo EU.

Sadašnja pravna regulativa o direktnom učešću građana je u skladu sa standardima ustanovljenim u Evropskoj povelji o lokalnoj samoupravi. Međutim, opštine, ili viši nivoi vlasti, nemaju neposredno učešće građana na dnevnom redu. U skladu s tim, mehanizmi za građansko učešće nisu razvijeni i široko rasprostranjeni.

Opštine s visokim nivoom ruralnog stanovništva imaju posebno bitnu ulogu, pošto građani iz ruralnih područja bivaju isključeni iz procesa donošenja odluka češće nego građani u urbanim centrima. Razlozi leže u nemogućnosti/nespremnosti opština da se angažuju i približe mogućnosti za učešće građanima u ruralnim područjima.

Mjesne zajednice su tradicionalni mehanizmi za učešće građana u Bosni i Hercegovini. Čak i u poslijeratnoj Bosni i Hercegovini građani najčešće koriste i prepoznaju mjesne zajednice i javne rasprave kao mehanizme učešća. Uprkos ovome, opštine nisu odgovorile na ovaj trend osnaživanjem ovih mehanizama. Ovo je pogotovo slučaj u Republici Srpskoj, gdje više od pola opština ne koristi mjesne zajednice. Građani imaju generalno pozitivno mišljenje o učešću, ali najčešće nisu dovoljno informisani zbog slabog širenja informacija na lokalnom nivou.

Specifične preporuke:

- Predvidljivo i stalno finansiranje mjesnih zajednica kao mehanizma za učešće građana. Ozbiljni problemi sa kapacitetima mjesnih zajednica uzrokovani su neredovnim i nepropisnim finansiranjem od strane opština. Favorizovanje određenih mjesnih zajednica na osnovu političkih veza more se smanjiti tako što će se uvesti fiksno finansiranje troškova mjesnih zajednica.
- Uslovi za iskorištavanje kapaciteta mjesnih zajednica usko su vezani za pomenutu legitimnost liderstva. Da bi se umanjio ovaj problem, potrebno je da opštine uzmu za primjer opštinu Centar, koja je organizovala izbore za predstavnike u savjete mjesnih zajednica.
- Definisane pitanja u vezi s kojim se mora konsultovati javnost. Sadašnja praksa selektivnog raspravljanja budžetskih planova s nekim mjesnim zajednicama se ne može nastaviti.

- Kanali za širenje informacija treba da se vode jasnim smjericama i treba da oslobode prostor za pitanja u vezi s potrebama zajednice umjesto pitanja od opšte političke važnosti.
- Pokrivanje podjednakih područja opština sa mjesnim zajednicama. Smanjenje diskrecionih moći opštinskog vijeća/skupštine u vezi s registracijom mjesnih zajednica. Liberalizacija, ili postavljanje jasnih standarda o kojim se ne može raspravljati u skupštini, ključ su za dopuštenje građanima da uživaju demokratske slobode i prava na njima poznat način.
- Korištenje mjesnih zajednica u kombinaciji sa drugim mehanizmima. Uspostavljanje i osnaživanje mjesnih zajednica ne treba da znači zanemarivanje drugih mehanizama za učešće građana. Ovo je posebno bitno u slučaju građanskih inicijativa koje ne mogu same iznijeti teret osnovnog mehanizma za učešće, ali imaju potencijal pošto su zasnovane na inicijativi građana da uživaju u slobodama demokratije.
- Vođenje evidencije o korespondenciji sa mjesnim zajednicama i o drugim događajima vezanim za direktno učešće građana. Ovo će omogućiti da građani i NVO-i traže odgovore na svoje zahtjeve i inicijative, što će stvoriti temelj za primanje povratne informacije od vlasti.